

PAPER DETAILS

TITLE: Kadın Suçluluğu Üzerine Bir Arastırma: Mardin ve Antalya Kapalı Cezaevleri Örneği

AUTHORS: Kadir TEMURÇIN, İlknur HAYDAROĞLU

PAGES: 197-212

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/348236>

Kadir TEMURÇİN*-İlknur HAYDAROĞLU**

Kadın Suçluluğu Üzerine Bir Araştırma: Mardin ve Antalya Kapalı Cezaevleri Örneği***

A Research on Women Criminality: Mardin and Antalya Closed Prison Example

ÖZET

Bu araştırma, Antalya ve Mardin illerinde hükümlü bulunan kadınların sosyo-demografik ve ekonomik özellikleri ile işlediği suçlar arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı ve suç türlerinin dağılımını tespit etmeyi amaçlamaktadır. Bu amaçla, çalışmada, hükümlü bulunan kadınlara ait yaş, meslek, eğitim seviyesi, doğum yeri, gelir düzeyi, aile yapısı, göç etme, suç türü, suç geçmişi, tahliye sonrası beklentileri gibi sosyo-ekonomik ve toplumsal değişkenler ele alınmıştır. Örneklemelerin 82'si Antalya, 23'i ise Mardin cezaevinde hükümlü statüdeki kadınlardan oluşmaktadır. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre, suç işleyen kadın profilleri her iki cezaevinde de benzer şekildedir. Hükümlülerin önemli bir kısmı; 25-55 yaş aralığında, eğitim ve gelir düzeyi düşük, çoğunlukla okuma yazma bilmeyen kişilerden oluşmaktadır. Kadınların işlediği suçların niteliği ile ilgili olarak; Antalya örneğinde daha çok mala karşı suçlar işlenirken, Mardin örneğinde ise şahsa karşı suçlar ön plana çıkmaktadır. Sonuç olarak sosyal ve kültürel yapı, ekonomik gelişmişlik, göç... vb. faktörlerin suçun niceliğinde ve niteliğinde farklılıklar gösterdiği tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Suç Coğrafyası, Kadın Suçluluğu, Cezaevi, Mardin, Antalya.

ABSTRACT

This study aims to reveal the relation between the socio-demographic and economic characteristics of the women incarcerated in Antalya and Mardin provinces and the crimes they committed and to determine the distribution of the types of crime. Socio-economic variables such as age, profession, level of education, place of birth, income level, family structure, migration status, type of crime, criminal past, post release expectations and social variables have been considered to this end. The sample consists of 82 female inmates in Antalya prison and 23 in Mardin prison. According to the results of the study, the profiles of the females in the two prisons who have committed crimes were similar. A majority of the inmates were in the 25-55 age bracket, they had low levels of education and income and

* Yazışılan Yazar/Correspondence Author Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü. kadirtemurcin@sdu.edu.tr

** Yazar/Author Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya ABD.

*** Bu çalışma, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Anabilim Dalı'nda ve BAP Koordinasyon Birimi tarafından 4591-YL1-16 proje numarası ile desteklenen yüksek lisans tez araştırması kapsamında gerçekleştirilmiştir.

were illiterate. In terms of the kind of crime women commit, the majority of the samples in Antalya had committed crimes involving property while the samples in Mardin had mainly committed assault. As a result it has been determined that factors such as social and cultural structure, economic development, migration etc. is reflected as differences in the quantity and quality of crime.

Keywords: Crime Geography, Female Criminality, Prison, Mardin, Antalya.

Giriş

Ülkemizde suç coğrafyası veya suçu konu edinen çalışmaların sayısı son yıllarda hızlı bir artış göstermiştir. Araştırmacılar suçun ülke genelindeki durumu (Sargın-Temurçin, 2011; Temurçin-Yakar, 2013), belirli yerleşim birimlerinde suç olgusu (Boyras-Gülkiran, 2014), suç türlerinin mekânla olan ilişkisi (Aksak-Çalışkan, 2010; Sarıtarla-Karakaş, 2016; Taş-Akça, 2015, vb.) suç türlerini etkileyen faktörlerin açıklanması (Polat vd. 2016), çeşitli toplumsal gruplarda veya herhangi bir mekânda suç (Ögel, vd. 2006) gibi birçok konuda çalışma yapmıştır. Suç çalışmalarının farklı disiplinlerde sayıca ve ele alınan konular itibarıyla hızla artmasında suçun toplumda oluşturduğu sorunların belirlenmesinin ve suça neden olan unsurların tespit edilmesinin, suç olgusunu önlemek adına yapılabilecek başlıca yöntem olduğunun farkına varılması etkili olmaktadır (Çakmak, 2015:125).

Yapılan bu araştırmalar suçun; yaş, medeni hal, eğitim durumu, meslek, yerleşim yeri, siyasal ve ekonomik dalgalanmalar, coğrafi koşullar gibi bir çok faktöre bağlı olarak değişiklikler gösterdiğini kanıtlamıştır. Ancak suç çalışmalarında özellikle suçun cinsiyet değişkeni ışığında ele alınması büyük oranda ihmal edilmiştir. Bunun nedeni dünyanın birçok ülkesinde istatistiklerle kabul edilen bir gerçek olan, kadınların suça katılma durumunun erkeklere oranla düşük olmasıdır. Son zamanlarda bir takım gelişmeler yaşanmasına karşın (İçli, Ögün, 1988:17), bu durum hâlen geçerliliğini korumaktadır. Suçun böyle incelenmesi de kadın hükümlü/tutuklu sorunlarının ortaya konulmasının ve istatistiklerin, cinsiyet değişkenini barındırmaması da, kadın suçluluğuna yönelik çalışmalar yapılmasının önünü kesmektedir.

Suçun, toplumun tüm kesimlerini barındırması, kadın nüfusun suç işleme oranının artması ‘kadınların toplumsal konumlarında yaşanan gelişmelerin bir sonucu olarak’ ve kadın suçluluğuna neden olan etkenlerin tam manasıyla açıklanmamış olması bu çalışmanın çıkış noktasını oluşturmaktadır. Buna bağlı olarak çalışmanın amacı Mardin ve Antalya ilinde hükümlü bulunan kadınların sosyo-demografik ve ekonomik özellikler ile işledikleri suçlar arasındaki ilişkiyi ortaya koymak ve suç türlerinin dağılımını tespit etmektir. Araştırmanın evren ve örnekleminin belirlenmesinde, suç ile mekân ilişkisini ortaya koyması bakımından farklı sosyal yapı, ekonomik gelişme ve kentleşme hızı aranmıştır.

Yöntem

Araştırmanın örneklem ve kapsamı, Antalya ve Mardin ili (Şekil 1) cezaevlerinde adli suçlardan hükümlü bulunan 18 yaşından büyük, toplamda 105 kadını kapsamaktadır. Mardin ve Antalya Kapalı Ceza İnfaz Kurumlarında gerçekleştirilen saha çalışmasında, anket yoluyla veri toplanmıştır. Bu yöntemin tercih edilmesinin nedeni, çalışma alanının sınırlılığı ve geniş ölçekte veri toplamanın gerekliliğidir. Araştırmanın uygulanması için, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü’nden gerekli izinler alınmış ve

cezaevi kurum psikologu ile görüşülmüş anketlerin yapılması için çeşitli planlamalar yapılmıştır. Belirlenen gün ve saatlerde kadın hükümlüler, koğuşlarından İnfaz Koruma Memurları tarafından gruplar halinde çıkarılmıştır. Toplamda 24'ü kapalı uçlu 2'si açık uçlu sorulardan oluşan 26 soruluk anket formu dağıtılmış, uygulama araştırmacılar tarafından gerçekleştirilmiştir,

Anket verilerinden elde edilen bulgular üç ayrı kategoride değerlendirilmiştir. İlk bölümde hükümlünün demografik ve ekonomik özelliklerinin yanı sıra, ebeveynlerinin eğitim düzeyleri ve yapısal özellikleri, iş durumları ile hükümlünün iş ve çalışma yaşamına ilişkin temel özellikleri bir arada ele alınmıştır. İkinci bölümde ise hükümlünün işlediği suçlar, suç geçmişleri, suç türü ve nedenlerine ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Son bölümde ise farklı iki şehir örnekleme üzerinden hükümlülerin yaşadıkları yer ve bu yere ait özellikler ile hükümlünün göç durumuna ait bulgular ve suçun işlendiği mekana dair özelliklere değinilmiştir. Elde edilen verilerin analiz edilmesinde ise Statistical Package for the Social Science(SPSS) programı kullanılmış ve verilerin betimsel analizi yapılarak, değişkenler arasındaki ilişki(ler) değerlendirilmiştir.

Şekil: 1 Çalışma Alanının Lokasyonu

Bulgular

1- Hükümlülerin Demografik Özellikleri

Cezaevleri ve suçlu profilleri üzerine yapılan çalışmalarda bireylerin cinsiyet, yaş, gelir düzeyi gibi sosyo-demografik ve ekonomik özelliklerinin suçla ilgili olduğu üzerinde durmaktadır. Bu doğrultuda Mardin E tipi ve Antalya L tipi Kapalı Cezaevi'nde 105 mahkûma uygulanan ankette başlangıçta hükümlülere sosyo-demografik ve ekonomik özelliklerine dair sorular yöneltilmiştir. Bu kapsamda, örnekleme oluşturan hükümlülerin Antalya örnekleminde % 26,8'i Antalya ili, % 23,2'si ise Akdeniz Bölgesi sınırlarında doğmuştur. Mardin ili örnekleme grubundaysa katılımcıların % 34,8 Mardin ili, % 30,4'ü Güneydoğu Anadolu Bölgesi ve % 30,4'ü ise yurtdışı (Suriye) doğumludur (Tablo 1).

Tablo 1: Örneklemdeki Hükümlülerin Doğum Yerlerinin Bölgesel Dağılımı

İl	Doğum yeri bölge adı	Frekans	%
Antalya	Antalya İli ve İlçesi	22	26,8
	Akdeniz Bölgesi	19	23,2
	Ege Bölgesi	10	12,2
	Marmara Bölgesi	6	7,3
	Karadeniz Bölgesi	3	3,7
	İç Anadolu Bölgesi	11	13,4
	Doğu Anadolu Bölgesi	3	3,7
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	4	4,9
	Yurtdışı	4	4,9
	Toplam	82	100
Mardin	Mardin İli ve İlçesi	8	34,8
	Akdeniz Bölgesi	1	4,3
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	7	30,4
	Yurtdışı	7	30,4
	Toplam	23	100

Kişilerin yaş yapısı ile suça katılma düzeyleri arasında önemli birtakım ilişkiler bulunmaktadır. Yapılan çalışmalar hükümlülerin büyük bir kısmının 26-30 yaş aralığında toplandığını göstermektedir (İçli-Öğün, 1999: 89). Nitekim her iki ilde de hemen her yaş grubuna ait hükümlü(ler) bulunmasına karşın, 26-46 yaş aralığı oransal olarak ön plana çıkarken, hükümlü sayısının en fazla olduğu yaş grubu 26 ile 35 arasındır (Tablo 2).

Tablo 2: Hükümlülerin yaş gruplarına göre dağılımı

İl	Yaş	Frekans	%
Antalya	18-25	10	12,2
	26-35	29	35,4
	36-45	26	31,7
	46-55	9	11
	56+	8	9,8
	Toplam	82	100
Mardin	18-25	442	17,4
	26-35	10	43,5
	36-45	5	21,7
	46-55	2	8,7
	56+	2	8,7
	Toplam	23	100

Suç olgusu hemen her eğitim düzeyinde görülmesine karşılık, eğitimsiz veya eğitim seviyesi düşük olan kişilerin suça daha yatkın olduğuna yönelik genel bir kabul bulunmaktadır (Ghosh, 1992; Mathews, 1999; Simon, 1999; İçli, 1992; İçli/Öğün, 1999 akt. Savcı 2004). Araştırmaya katılan hükümlülerin öğrenim düzeyleri incelendiğinde, kadınların, Antalya örnekleminde %26,8'i, Mardin örnekleminde ise %30,4'ü okuryazar olmayan kişilerden oluşmaktadır. Yine Antalya cezaevinde hükümlülerin % 48,8'i herhangi bir öğrenim düzeyinden mezun olmayanlardan oluşurken, Mardin cezaevinde

bu oran 47,8'e düşmektedir (Tablo 3). Ayrıca hükümlülerin büyük çoğunluğu öğrenim düzeyi düşük ailelerden gelmektedir. Ancak iki kuşak arasındaki öğrenim düzeyleri karşılaştırıldığında, hükümlü kadınların ebeveynlerine göre daha eğitilmiş olduğu veya okuryazar olmayan grubun oransal olarak azaldığı tespit edilmiştir.

Tablo 3: Hükümlülerin öğrenim durumlarına göre dağılımı

İl	Öğrenim durumu	Frekans	%
Antalya	Okuryazar değil	22	26,8
	Okuryazar	18	22
	İlkokul mezunu	10	12,2
	Ortaokul mezunu	10	12,2
	Lise mezunu	17	20,7
	Üniversite	5	6,1
	Toplam	82	100
Mardin	Okuryazar değil	7	30,4
	Okuryazar	4	17,4
	İlkokul mezunu	2	8,7
	Ortaokul mezunu	5	21,7
	Lise mezunu	4	17,4
	Üniversite	1	4,3
	Toplam	23	100

Son yıllarda Türkiye metropollerini ve kentleri hızla geliştirmekte ve bu gelişmeye bağlı olarak yaşanan göç hareketi, gelir dağılımında ki dengesizlik, işsizlik ve eğitim olanaklarından yararlanma gibi nedenler; özellikle hırsızlık, gasp, dolandırıcılık, uyuşturucu ticareti gibi ekonomik nedenli olarak tanımlanan suçları artırmaktadır. Özellikle büyük kentlerde artış gösteren suç oranları, yoksulluk ve kentsel olanaklardan yararlanmamanın getirdiği yoksulluk duygusunu artırmakta, toplumun yoksul kesimleri için bazı suçları çekici hale getirmektedir (Savcı,2004:134). Ayrıca kişilerin ekonomik statüsü suça eğilimli olmasına neden olmakla birlikte, yapılan ekonomik faaliyetin doğrudan suç teşkil etmesi de suç ile hükümlülerin ekonomik durumu arasında bir ilişkinin varlığına işaret etmektedir. Her iki araştırma sahasında da kadınların çoğunluğu herhangi bir işte çalışmayan ev hanımlarından oluşmaktadır. Çalışma hayatına katılan kadınların da yine büyük bir bölümü ya işçi statüsünde ya da kendi hesabına çalışmaktadır. Orta veya yüksek gelire sahip olabilecek grubu oluşturan memurların oranı ise Antalya cezaevinde % 3,7, Mardin cezaevinde ise % 13'tür. Ayrıca Antalya örneğinde kadınların %7,3'lük bir kısmı da hırsızlık, uyuşturucu, fuhuş ve gasp gibi illegal faaliyetlerde bulunanlardan oluşmaktadır (Tablo 4).

Kadınların suça yönelmesine veya suça maruz kalmasına neden olan bir diğer faktör de kişilerin medeni halidir. İçli'nin(2013:42) yaptığı kadın suçluluğu adlı araştırmasında Türkiye'de suç işlemiş kadınların genel profilinin evli kadınlardan oluştuğunu ifade etmiştir. İçli'ye göre boşanmış ve eşi ölmüş kadınlarda suç oranlarının çok düşük olması, Türkiye'nin kültürel yapısı içinde bu konulardaki kadının genelde aileleri ve akraba çevreleri tarafından korunmaları ile bir ölçüde açıklanabilir. Evli kadınlarda suç oranlarının yüksek oluşunda evliliğin ülkemizde erken yaşlarda gerçekleşmesi ve kadına yüklediği görev ve sorumlulukları yerine getirirken karşılaştıkları güçlükler hazırlayıcı

faktörler olarak düşünülebilir (İçli,2013:42). Araştırma sahasındaki hükümlülerin medeni durumu incelendiğinde ise, kadınların yarıdan fazlası evli kişilerden oluşmaktadır. Antalya örneklemine göre daha farklı bir sosyo-ekonomik yapıya sahip olan Mardin örnekleminde kadınların daha azı boşanmış veya eşinden ayrı yaşamaktadır (Tablo 5). Ancak, yapılan çalışmalar ve bu araştırmanın bulguları her ne kadar evli kadınların daha fazla suç işlediğini gösterse de, başta fuhuş olmak üzere birçok suçun çoğunlukla boşanmış veya ayrı yaşayan kadınlar tarafından işlendiği de göz önünde bulundurulmalıdır.

Tablo 4: Hükümlülerin mesleklerine göre dağılımı

İl	Meslek	Frekans	%
Antalya	Ev hanımı	32	39
	İşçi	19	23,2
	Devlet memur	3	3,7
	Kendi hesabına	12	14,6
	Çiftçi	4	4,9
	İşsiz	6	7,3
	Diğer	6	7,3
	Toplam	82	100
Mardin	Ev hanımı	10	43,5
	İşçi	5	21,7
	Devlet memuru	3	13
	Kendi hesabına	5	21,7
	Toplam	23	100

Tablo 5: Hükümlülerin medeni durumlarına göre dağılımı

İl	Medeni durum	Frekans	%
Antalya	Evli	43	52,4
	Bekâr	7	8,5
	İmam nikâhlı	3	3,7
	Ayrı yaşıyor	5	6,1
	Boşanmış	20	24,4
	Dul	4	4,9
	Toplam	82	100
Mardin	Evli	15	65,2
	Bekâr	2	8,7
	İmam nikâhlı	1	4,3
	Ayrı yaşıyor	1	4,3
	Boşanmış	3	13
	Dul	1	4,3
	Toplam	23	100

2- Hükümlülerin Suç Profili

Hükümlülerin özelliklerini ortaya çıkartılarak betimlenmesinde suçları, suç geçmişleri, suçla tanışmayı sağlayan koşullar ve suçlarına ilişkin değerlendirmeler önemli yer tutmaktadır. Hiç şüphe yok ki, suçun işlenmesinde sadece kişinin sosyal çevresi tek başına etken değildir. Ancak bireylerin içinde sosyalleştikleri ve yaşadıkları

sosyal çevre, daha geniş bir toplumsal, ekonomik, politik ve kültürel çevrenin ürünü ve örneği olarak ortaya çıkar (Savcı, 2004:134).

Bu açıdan hükümlülerin suç dağılımına bakıldığında, Antalya örnekleminin % 30,5'i uyuşturucu ile ilgili suçlardan, %28'i mala karşı suçlar kapsamında olan hırsızlık suçundan, % 15,9'u yağma (gasp) ve % 8,5'u ise adam öldürme suçundan hüküm giymiştir. Mardin cezaevinde ise cinsel suçlar %30,4, hırsızlık suçu ise % 26,1 ile en fazla işlenen suçlardır. Kadınların suç profilleri karşılaştırıldığında Antalya cezaevinde daha çok kent suçu olan, mala karşı suçlar ön plana çıkarken, Mardin örnekleminde şahsa karşı işlenen suçlar oransal olarak daha fazladır (Tablo 6).

Tablo 6: Örneklemdeki Hükümlülerin İşledikleri Suçlara Göre Dağılımı

İl	Suç türü	Frekans	%
Antalya	Adam öldürme	7	8,5
	Adam öldürmeye teşebbüs	1	1,2
	Yaralama	4	4,9
	Hırsızlık	23	28
	Dolandırıcılık	6	7,3
	Cinsel suçlar	2	2,4
	Yağma(gasp)	13	15,9
	Zimmet	1	1,2
	Uyuşturucu ile ilgili suçlar	25	30,5
	Toplam	82	100
Mardin	Adam öldürme	2	8,7
	Adam öldürmeye teşebbüs	1	4,3
	Hırsızlık	6	26,1
	Dolandırıcılık	1	4,3
	Cinsel suçlar	7	30,4
	Yağma(gasp)	3	13
	Sahtecilik	1	4,3
	Uyuşturucu ile ilgili suçlar	2	8,7
	Toplam	23	100

Kadınların hangi suçları işledikleri kadar, işledikleri suçları tekrarlama düzeyleri de oldukça önemlidir. Araştırma bulgularına göre, Antalya örneklemdeki mahkûmların % 39'u daha önce cezaevine girmiş kişilerden oluşurken, Mardin örnekleminde söz konusu oran % 30,3'e gerilemektedir. Ayrıca, daha önce cezaevine bulunmuş kadın hükümlülerin işledikleri suçların benzerlerini tekrarladıkları tespit edilmiştir (Tablo 7). Bu durum özellikle belirli suçlara istinat edilen cezaların caydırıcı olmadığını, toplumun ya da bireylerin belirli suçları işlemek eğiliminde/zorunluluğunda olduğunu, o suçun yaygın olmasını sağlayan koşulların ortadan kalkmadığı/kaldırılmadığını ve kişi veya grupların suçu alışkanlık haline getirme riskinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 7: Örneklemdeki Hükümlülerin Suçlarının Tekrarına Göre Dağılımı

İl		Frekans	%
Antalya	Daha önce cezaevinde bulunmadım	50	61
	Daha önce cezaevinde bulundum	32	39
Mardin	Daha önce cezaevinde bulunmadım	16	69,6
	Daha önce cezaevinde bulundum	7	30,3
	Toplam	105	100

Kişilerin suç profilleriyle ilgili önemli olan bir diğer husus hangi nedenlerle suç işledikleridir. Bu nedenler bireylerin yaşadıkları sosyo-ekonomik çevreyle doğrudan ilişkilidir. Nitekim her iki örneklemde de en yaygın iki suç işleme nedeni –sıralama değişmekle birlikte- *ekonomik faktörler* ile *karşı taraftan kaynaklanan nedenler* olarak belirlenmiştir (Tablo 8). Ancak her iki ilde de suç işleme nedenlerinde bir takım farklılıklar da mevcuttur. Örneğin Antalya örnekleminde iftira ve bunalım veya tahrik sonucu işlenen suçlar Mardin örnekleminde göre daha fazla paya sahipken, Mardin örnekleminde kan davasına atfedilen nedenler daha yaygındır.

Kişilerin suç işleme nedenleri arasında karşı taraftan kaynaklanan nedenlerin fazlalığı veya karşı tarafın suç işleyenler açısından suçluğu ülkemizde kadınların mazur kaldıkları ortamları yansıtmaları açısından da dikkate değerdir. Bu konuda yapılan çalışmalar, kadınların eşleri veya yakınları tarafından maruz kaldıkları sözlü veya fiziksel şiddetin adam öldürme suçunu işlemeye iten nedenlerden olduğunu belirtmektedir (Gürtuna, 2009, Nazlıdır, 2010, İçli, 2013; Akgün-Çiftçi, 2014). Çalışmada Mardin örnekleminde ait görüşme notları bu kanıya bir takım eklemelerde de bulunmaktadır. Bu bilgilere göre, adam öldürme suçunu işleyen iki kadında eşlerinden gördükleri şiddete tahmül edemediklerini ve öldürdüklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca cinsel suçlardan hükümlü bulunan kadınların çoğunluğunun bu suçu kabul etmedikleri görülmektedir. Cinsel suçlardan hükümlü bulunan kadınlar, arkadaş çevresi tarafından kandırıldıklarını ve bu suça adlarının karıştığını ifade etmişlerdir. Cinsel suçlar gibi, uyuşturucu suçunu işleyen kadınların büyük bir kısmı da arkadaş çevrelerinin veya ailelerinin etkisiyle bu suça karıştıklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 8: Hükümlülerin suç işleme nedenleri

İl	Suç işleme nedeni	Frekans	%
Antalya	Evlenmek için	1	1,2
	Namus	1	1,2
	Kan davası	1	1,2
	Ekonomik nedenler	34	41,5
	İftira	8	9,8
	Sarkıntılık, küfür, hakaret	3	3,7
	Bunalım, tahrik sonucu	6	7,3
	Karşı taraftan kaynaklanan nedenler	23	28
	Kaza sonucu	5	6,1
	Toplam	82	100
Mardin	Kan davası	2	8,7
	Ekonomik	7	30,4

	İftira	1	4,3
	Sarkıntılık, küfür, hakaret	1	4,3
	Bunalım, tahrik sonucu	1	4,3
	Karşı taraftan kaynaklanan nedenler	11	47,8
	Toplam	23	100

Örnekleme oluşturan kadın hükümlülere suçu nasıl anlamlandırdıklarını, anlayabilmek için mahkumlara, “Size göre suç neye benzer, neden?” sorusu sorulmuştur. Bu soruya mahkûmların yaşam deneyimleri ve kendilerinin veya koğuş arkadaşlarının suçları üzerinden suçı anlamlandırdıkları görölmüştür.

Antalya ili cezaevinde kadın hükümlülerin suç tanımı;

“Bana göre suç pişmanlık, özlem ve farkındalık gibidir, çünkü özgürlüğün kıymetini anlıyorsun pişman oluyorsun, dışarıyı özlüyorsun, herkesin, her şeyin farkına varıyorsun, çıkarsam eğer adımlarımı daha iyi atacağım.” (S.T., hırsızlık)

“Bana göre suç çaresizlik gibidir, çünkü insanlar suç işlerken başka çarem yoktu diyorlar.” (S.A., uyuşturucu)

“Bana göre suç arkadaş çevresi gibidir, çünkü Türkiye’de tehlike çok olduğundan dolayı insanlar suça meyil ediyor ve korku bu hale getiriyor. Arkadaş çevreniz suça karışmışsa sizin de karışma ihtimaliniz kaçınılmaz.” (E.Ç., adam öldürme)

“Bana göre suç yüz kızartıcı, utanç verici bir olay gibidir, çünkü sabıkana işliyor, etiket gibi ömür boyu taşıyorsun, eskiden sigortalı işte çalışıyordum artık hiçbir yerde çalışmam.” (N.Y., yağma,gasp) şeklinde olmuştur.

Mardin ili cezaevinde kadın hükümlülerin suç tanımı;

“Bana göre suç savaş gibidir, çünkü savaş olmasaydı suçta işlenmez, evimde olurdum. Savaş oldu ve her şeyi kaybettik.” (F.A., hırsızlık teşebbüs-Suriye-).

“Bana göre suç pişmanlıktır, çünkü bu suçu işlemek istemezdim adam öldürme olsaydı bu olmasaydı, şerefim zedelendi.” (A.K., cinsel suçlar, -Suriye-).

“Bana göre suç meslek, alışkanlık, pişmanlık gibidir, çünkü bağımlılık yapıyor meslek gibi oluyor ama cezaevine girdikten sonra pişmanlık yaşıyorsun, bende yaşadım dine döndüm ve tövbe ettim.” (A.K., cinsel suçlar, -Suriye-)

“Bana göre suç zulüm, işkence, şiddet gibidir, çünkü bunlar benim suç işlememe neden oldu, kocam beni her gün dövüyordu, başka çarem yoktu.” (E.R., adam öldürme). şeklinde olmuştur.

Yapılan bu tanımlamalar, suçun veya suç olgusunun farklı yanlarını barındırmaktadır. Öncelikle kişileri suça iten sebeplerin (ekonomik veya çevresel) kişileri suça yöneltme etkinliğine dikkat çekmektedir. Ayrıca suçun mekânsal bir takım örüntülerin sonucu olduğunu ve yaşanan mekânın işlenen suçı şekillendirdiğı veya ona ortam sağladığına yönelik ciddi çıkarımlar sağlamaktadır. İlk iki öncülü destekleyen ve onlarida barındıran bir diğeri husus, ülkemizde kadın suçluluğı kadar ihmal edilen ve

kişilerin suç işlemesine neden olan *suç korkusunun* önemine vurgu yapmaktadır.

3- Mekân Özelliklerine Dair Bulgular

Antalya ilinde hükümlülerin yaklaşık %46,3'ü yaşamlarının ilk 15 yılını büyükşehirde geçirmiştir. Köy-kasabada yaşayanların oranı yalnızca %7,3'tür. Şehirlerde yaşayanların oranı ise yaklaşık olarak %29 olarak karşımıza çıkmaktadır (Tablo 9). Her iki örneklem grubunda da kentlerde yaşayan hükümlü oranının giderek arttığı görülmektedir. Suçluların oransal olarak kentsel alanlarda kırsal alandan daha yüksek oluşu, kentsel suç tiplerinin farklılığı ile birlikte düşünüldüğünde, suç ile kent arasındaki ilişkiyi yansıtan bir görünüm arz etmektedir. Tablo 9'a bakarak Antalya ilinde hükümlülerin yaklaşık olarak yarıdan fazlası suçu işledikleri yerin ekonomik çekiciliğinin etkin biçimde hissedildiği büyük kentlerde yoğunlaştığı görülmektedir. İçli'nin (1992:51) araştırmasında hükümlülerin yaklaşık %43'ü köyde yaşadığını ifade etmekteydi. Sonraki çalışmalarda suçun kentsel bir olgu olarak öne çıktığını gösteren çalışmalarda (Ayata, 1996; İçli, 1999; Dölek, 2004) da desteklenen bu bulgu, nüfusu 100.000'in altında yerleşim yerlerinde yaşayan hükümlü oranının sadece %3 olmasıyla daha da vurgulanmaktadır (EGM, 2003 akt. Savcı, 2004:149)

Tablo 9: Hükümlülerin yaşamlarının ilk 15 yılını geçirdikleri yerleşim yerine göre dağılımı

İl	Yerleşim yeri	Frekans	%
Antalya	Köy-Kasaba	6	7,3
	İlçe	14	17,1
	Şehir	24	29,3
	Büyükşehir	38	46,3
	Toplam	82	100
Mardin	İlçe	11	47,8
	Şehir	8	34,8
	Büyükşehir	4	17,4
	Toplam	23	100

Tüm suç türleri için olmasa da belirli suç türlerini destekleyen kentsellik olgusu, göç ile birleştiğinde daha fazla etkinliğe sahip olmaktadır. Böylelikle hem kentsel mekâna özgü suçlarda bir artış yaşanırken hem de şehirsiz alana göç eden nüfusun geldiği bölgeye ait suç türleri kentsel mekânda görülmeye başlamaktadır. Özellikle kontrolsüz, ani ve farklı sosyo-ekonomik yapıya sahip kitlelerin göçü, bireylerin suç eğilimi üzerinde belirleyicidir (Yıldırım, 2004:146). Bu araştırmanın bulguları da söz konusu hususları destekler niteliktedir. Her iki örneklem grubunda da göç edenlerin oranı oldukça fazladır. Yapılan görüşmelerde de belirlendiği üzere, özellikle Mardin örneklemindeki Suriye'li göçmenlerin suç işleme nedeni olarak yeni bir ortama uyum sürecinin etkili olduğu görülmektedir (Tablo 10).

Tablo 10: Hükümlülerin göç etme durumu

İl	Göç durumu	Frekans	%
Antalya	Evet	35	42,7
	Hayır	47	57,3
	Toplam	82	100
Mardin	Evet	12	52,2
	Hayır	11	47,8
	Toplam	23	100

Göç olgusunun kadınların suç işleme eğilimindeki etkinliğini gösteren bir diğer bulgu ise, göç eden bireylerin göç sonrasında karşılaştıkları sorunların nitelikleridir. Her iki ilde de elde edilen cevaplarda bir takım benzerliklere rastlanılmıştır. Örneklemlerdeki kadınların önemli bir kısmı geçim sıkıntısı veya işsizlik gibi ekonomik nedenlerle göç ettiğini vurgulamıştır. Ancak örneklemelerin göç aldıkları bölgeler birbirinden oldukça farklıdır. Antalya örneklemindeki kadınların çoğunluğu Akdeniz ve İç Anadolu bölgelerinden göç etmişken, Mardin örneklemindeki kadınların büyük bölümü Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nden ve Suriye'den göç etmiştir (Tablo 11).

Tablo 11: Göç sonrası karşılaşılan güçlükler

İl	Özellikler	Frekans	%
Antalya	Göç edilmedi	47	57,3
	İşsizlik	7	8,7
	Geçim sıkıntısı	14	16,5
	Barınma sorunu	2	2,9
	Aile geçimsizliği	6	6,8
	Hiç güçlük çekmedim	6	7,8
	Toplam	82	100
Mardin	Göç edilmedi	11	47,8
	İşsizlik	7	30,4
	Aile geçimsizliği	2	8,7
	Hiç güçlük çekmedim	3	13,0
	Toplam	23	100

Örneklem grubunu oluşturan mahkûmlara suçun işlenme nedenleri ve yaşanan yer arasında ilişkinin olup olmadığı varsa hangi özelliklerin suç olgusunu etkilediği de sorulmuştur. Antalya örnekleminin % 51,8'i, Mardin örnekleminin ise % 52,2'si yaşanan yerin bireyin suç işlemesinde etkili olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca her iki örnekleme de –sıralama değişmekle birlikte- ekonomik ve toplumsal faktörlerin suç işlemeye etkili olduğu ifade edilmiştir (Tablo 12).

Tablo 12: Suçun işlendiği yer ve yaşanan yerin nasıl bir etkisi vardır?

İl	Özellikler	Frekans	%
Antalya	Yaşanılan yerin etkisi yoktur	39	48,2
	Gelişmişlik düzeyi	4	5,0
	Ekonomik faktörler	10	12,7
	Toplumsal faktörler	22	26,4
	Aile baskısı	2	2,3

	Çok eşlilik(kuma)durumu	3	3,3
	Gelenek görenekler	2	2,0
	Toplam	82	100
Mardin	Yaşanılan yerin etkisi yoktur	11	47,8
	Gelişmişlik düzeyi	1	4,3
	Ekonomik faktörler	4	17,4
	Toplumsal faktörler	2	8,7
	Aile baskısı	0	0,0
	Çok eşlilik(kuma)durumu	0	0,0
	Gelenek görenekler	5	21,7
	Toplam	23	100

Suçluluğa neden olan etmenlerin, yanı sıra ele alınması gereken önemli bir konuda hükümlülerin tahliye olduktan sonra yaşayacağı/yaşamayı tahmin ettikleri sorunlardır. Suçluluk yalnızca cezaevi öncesi ve ceza infazı boyunca gerçekleşen bir durum değil tahliye sonrası ile birlikte ele alınması gereken bir olgudur. Sürecin herhangi bir döneminde yaşananlar, tahliye sonrası sürecini olumlu veya olumsuz etkileyebilir. Bu doğrultuda araştırma kapsamında örneklem grubuna tahliye sonrasında karşılaşacaklarını düşündüğü güçlükler olup olmadığı varsa söz konusu güçlüklerin neler olduğu sorusu sorulmuştur. Mahkûmların cezaevinden tahliye olduktan sonrası birçok endişeleri vardır. Bazı hükümlüler için tek bir endişe öne çıkarken, bazı hükümlüler birden fazla endişeyi dile getirmişlerdir. Antalya örnekleminde en önemli endişe tahliye olduktan sonra iş bulamamaktır. Yine örneklemdaki hükümlülerin çoğu topluma uyum sağlayamamaktan ve ailesinin veya akrabalarının kendisini kabul etmemesinden korkmaktadır. Mardin cezaevinde ise benzer şekilde bireyler iş bulamamak ve topluma uyum sağlamamaktan kaygılanmaktadır (Tablo 13).

Tablo 13: Hükümlülerin tahliye sonrası endişelerine göre dağılımı

İl	Özellikler	Frekans	%
Antalya	Cevap verilmedi	48	58,4
	Sorun yaşayacağımı düşünmüyorum	4	5,2
	İş bulamamak	18	21,5
	Ailemin beni kabul etmemesi	2	3,0
	Eşimin ve çocuklarımın beni kabul etmemesi	1	1,7
	Topluma uyum sağlayamamak	5	6,4
	Diğer	3	3,9
	Toplam	82	100
Mardin	Cevap verilmedi	13	55,7
	Sorun yaşayacağımı düşünmüyorum	4	15,7
	İş bulamamak	3	11,4
	Toplum tarafından dışlanmak	2	10,0
	Ailemin beni kabul etmemesi	1	4,3
	Eşimin ve çocuklarımın beni kabul etmemesi	0	0,0
	Topluma uyum sağlayamamak	1	2,9
	Toplam	23	100

Sonuç

Bu araştırma suç olgusunun kadınlar açısından neden ve sonuçlarını açıklamayı temel kaygı edinmiştir. Elde edilen bulgular suçun cinsiyet değişkeni tarafından bir takım farklılıklara sahip olduğunu göstermektedir. Kadın suçluların büyük bir kısmı, eğitim ve gelir düzeyi düşük, genellikle bir mesleği olmayan, suç işleme nedeni olarak karşı tarafı ve çoğunlukla karşı cinsi suçlu bulan, ekonomik sorunları suç işleme nedeni olarak belirten kişilerden oluşmaktadır. Ancak bu nedenlerin hemen tamamı bir dönüşüm içerisinde. Öncelikle kadınların yakın zamanda toplumun farklı kesimlerinde kendilerine yer edinebilmeleri ve sosyal statülerinde bir takım gelişmelerin olması suçun, sadece bir veya birkaç değişkenle açıklanamayacak kadar karmaşık bir olgu olduğunu kanıtlamıştır. Söz konusu iyileşmelerle birlikte, örneğin eğitim düzeyi düşük olan ve evli kadınların suça daha fazla eğilimli olduğu kanısı bazı sorgulamalara ihtiyaç duymaktadır. Çünkü yapılan çalışmalarda ve bu araştırmada da belirtildiği gibi suç işleyen kadınların genellikle eğitim düzeyi düşük kişilerden oluştuğu ve bu kişilerin ekonomik manada bir özgürlüğünün olmaması suç işleme nedeni görünmesine karşın, günümüzde kadınların sosyal statüsünde yaşanan değişimlerle birlikte kadın suçluluğunun arttığı istatistiklerden kolaylıkla anlaşılmaktadır. Benzer çelişkiler kadının medeni hali ile suç işleme eğilimi arasındaki ilişkide de yaşanmaktadır. Özellikle şehirlerde yaşanan cinsel suçların büyük kısmı evli olmayan kadınlar tarafından gerçekleştirilmektedir. Aynı zamanda bu suçlara yönelim son zamanlarda bir takım artışlar da göstermiştir.

Bu çalışmanın en önemli bulgusu, suçun mekânla özdeşleştiğidir ve mekânın suçun niteliği ve niceliği üzerinde sorgulanamaz etkileri bulunmaktadır. Antalya ve Mardin örneklemindeki suçlar genel manada birbirine benzemesine karşılık arkasında yatan sebepler ve bu koşulların hazırlayıcıları çoğunlukla farklıdır. Örneklem grubunda suç işlenen yerleşim yerlerine bakıldığında düşük gelir grubuna sahip, çevre illerden yoğun göç alan, gecekondu yerleşmelerinin hâkim olduğu ve özellikle bir suçlu alt kültürün oluştuğu yerler olması dikkat çekicidir. Antalya cezaevi örneklem grubunun neredeyse yarısından fazlası Antalya'nın Zeytinköy semtinde oturmakta ve çoğunluğu aynı soyada sahip kişilerden oluşmaktadır. Bu durumda suç olgusu için; çeşitli nedenlerle bu semtte bir suçlu alt kültürünün oluştuğunu ve özellikle hırsızlık ve uyuşturucu suçunu işleyenlerin bunu alışkanlık/yaşam biçimi haline getirdiklerini, ailelerinin ve kendilerinin gelirlerinin çoğunluğunu bu yola karşıladıkları görülmektedir. Mardin örneklemine ise Suriye'den gelen göçmenlerin kadın suçluluk oranlarını etkilediği ve daha önce az rastlanan cinsel suçlar gibi suçların hızla arttığı görülmektedir.

Kaynakça

- AKGÜN, R.,-ÇİFTÇİ, E. G., (2014). “Kadınlar Neden Adam Öldürür: Suça Götüren Dokuz Sebep”, *Adli Bilimler Dergisi*, c. XIII, S. 2, s. 1-25.
- AKSAK, P.-ÇALIŞKAN, V., (2010). “Çanakkale Kentinde Mala Karşı İşlenen Suçların Coğrafi Dağılışı Özelliklerinin İncelenmesi”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, S. 22, s. 245-275.
- ALİAĞAOĞLU, A., (2007). *Balıkesir Şehrinde Suçlar: Coğrafi Bir Yaklaşım (2005)*, Detay Yayıncılık, Ankara.
- ALİAĞAOĞLU, A.-ÇİLDAM, S. Y., (2016). “Bandırma Şehrinde Suçlar (2006-2008): Coğrafi

Bir Yaklaşım”, *Balikesir University Journal Of Social Sciences Institute*, c. IXX, S. 35, s. 19-53

- AYATA, S., (1996). “Varoşlar, Çatışma ve Şiddet”, *Görüş Dergisi*, S. 6, s. 18-23.
- AYHAN, İ.-ÇUBUKÇU, K. M., (2007). “Suç ve Kent İlişkisine Ampirik Bakış: Literatür Taraması”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 5, s. 30-55.
- BOYRAZ, Z.-GÜLKIRAN, U., (2014). “Suç Analizlerine Coğrafi Bir Yaklaşım Örneği Beydağı (Malatya) Karakolu Etki Alanı”, *Zeitschrift Für Die Welt Der Türken/Journal of World of Turks*, Vol. VI, No. 1, s. 61-86.
- CENSUVAR, F. N.-AŞIRDİZER, M.-AYCAN, N.-BALCIOĞLU, İ.-BATUK, G., (1997). “Kadının Suça Yönelimi: Karşılaştırmalı Bir Çalışma”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, S. 3, s. 341-351.
- ÇAKMAK, C., (2015). “Suçun Belirleyicileri Olarak Başlıca Ekonomik Risk Faktörleri 1”, *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, c. XV, S. 4, s.125-184
- ÇOBAN, A., İ.-AKGÜN, R., (2011). “Ankara Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda Kalan Kadın Hükümlülerin Psikososyal Durumlarının Saptanması ve Sosyal Desteklerinin Belirlenmesi”, *Toplum ve Sosyal Hizmet*, c. XII, S. 2, s. 63-78.
- DÖLEK, B. Ö., (2004). *Hükümlü Ailelerinin Ekonomik ve Psiko-Sosyal Sorunları*, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- DÖNMEZER, S., (1994), *Kriminoloji*, Beta Basın Yayın Dağıtım A.Ş., İstanbul.
- GHOSH, S., (1992). *Open Prisons and Inmates*, Mittal Publ., New Delhi.
- GÜNAL, V.,-ŞAHİNALP, M. S., (2009). “Şanlıurfa Şehrindeki Hırsızlık Suçlarının Mekansal Analizi”, *Polis Bilimleri Dergisi*, c. XI, S. 1, s.100-146.
- GÜRTUNA, O., (2003). *Cezaevinde Kadın Olmak ve Cezaevinin Kadın Bakış Açısıyla Sosyolojik Değerlendirmesi: Ankara Sincan Kadın Kapalı Cezaevi Örneği*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- İÇLİ, T., (1992). *Türkiye’de Suçlular: Sosyal, Kültürel ve Ekonomik Özellikleri*, Bizim Büro Basımevi, Ankara.
- İÇLİ, T., (1999). *Türkiye’de Cezaevlerindeki Rehabilitasyon Faaliyetleriyle İlgili Sosyolojik Bir Analiz*, Adalet Bakanlığı Yayını, Ankara.
- İÇLİ, T., (2013). *Kadın Suçluluğu*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- İÇLİ, T.-ÖĞÜN, A., (1988). “Sosyal Değişme Süreci İçinde Kadın Suçluluğu”, *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, c. V, S. 2, s. 17-32.
- İÇLİ, T.-ÖĞÜN, A., (1999). *Türkiye’de Cezaevlerindeki Rehabilitasyon Faaliyetleriyle İlgili Sosyolojik Bir Analiz*, TC Adalet Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- KARAKAŞ, E., (2006). “Elazığ Şehrinde Suçların Dağılışı ve Özellikleri”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, S. 15, s. 83-111.
- KARAKAŞ, E., (2009). “Suç Coğrafyası Çalışmalarında Veri Kaynakları”, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, c. IXX, S. 2, s. 25-41.

- KIZMAZ, Z., (2003). “Ekonomik Yapı ve Suç: Bazı Araştırma Bulguları Üzerine Genel Bir Değerlendirme”, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, c. XIII, S. 2, s. 279-304.
- MATHEWS, R., (1999). *Doing Time: An Introduction to the Sociology of Imprisonment*, Palgrave, London.
- NAZLIDIR, M., (2010). *Kasten Adam Öldürme ve Teşebbüs Suçlarında Psikososyal Özelliklerin İncelenmesi: Suç Analizi*, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- ÖGEL, K.-TARI, I.-EKE, C., Y., (2006). *Okullarda Suç ve Şiddeti Önleme*, Yeniden Yayınları, İstanbul.
- ÖZTÜRK, M., (2004). Kur'an, Kitab-I Mukaddes ve Sümer Mitolojisinde Hâbil-Kâbil Kıssası, *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, c. IV, S. 1, s.147-164.
- POLLOK, M. J.-MERLO, V. A., (2006). *Women, Law and Social Control*, Pearson Education, USA.
- SARGIN, S.-TEMURÇİN, K., (2011). *Türkiye'nin Suç Coğrafyası-Şehir Asayiş Suçları*, Polis Akademisi Yayınları, Ankara.
- SARITARLA, İ., H.-KARAKAŞ, E., (2016). “Bilecik Kırısında Zamana Göre Değişen Suçlara Coğrafi Bir Bakış: Hırsızlık”, *Nature Sciences*, c. XI, S. 2, s. 1-13.
- SAVCI, İ., (2004). *Cezaevi İşyurtlarında Çalışan Hükümlüler; Bir Alan Araştırması*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.
- SIMON, F. H., (1999). *Prisoner's Work and Vocational Training*, Routledge, London.
- TAŞ, B.-AKÇA, F., (2015). “Coğrafi Bakış Açısıyla Ödemiş Şehrinde Kişiyeye Karşı İşlenen Suçlar”, *Türk Coğrafya Dergisi*, S. 64, s. 61-68.
- TEMURÇİN, K.-YAKAR, M., (2013). “Türkiye Kırısında Suçlar ve Suçların Türlerine Göre Dağılışı (1997)”, *Journal Of International Social Research*. c. VI, S. 28, s. 403-431.
- UZUN, A.-ALİAĞAOĞLU, A., (2009). “Tokat Şehrinde Mala Karşı Suçlar”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, c. VIII, S. 2 s. 430-444.
- YAMAK, N.-GÜREL, F.-KOÇAK, S., (2016). “Hırsızlık Suçunun Sosyo-Ekonomik ve Demografik Belirleyicileri: Panel Veri Analizi”, *Tisk Academy/Tisk Akademi*, c. XI, S. 21, s. 56-69.
- YILDIRIM, A., (2004). *Kentleşme ve Kentleşme Sürecinde Göçün Suç Olgusu Üzerindeki Etkileri*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Diğer Kaynaklar:

EGM(Emniyet Genel Müdürlüğü), www.egm.gov.tr/asayis/istatistik(7.11.2003)